

HET VLAAMSE PLATTELAND IN CIJFERS- PLATTELANDSRAPPORT 2024 MANAGEMENTSAMENVATTING

INTRODUCTIE EN WERKWIJZE

Dit rapport gaat uit van de dienst Plattelandsbeleid van de Vlaamse Landmaatschappij. Het analyseert de maatschappelijke vraagstukken waarmee de steden en gemeenten in Vlaanderen te maken krijgen, met een nadruk op het platteland. Daarvoor onderscheidt dit rapport in Vlaanderen 3 types van gebieden: plattelandsgemeenten, verstedelijkte gemeenten en de 13 centrumsteden. Aan de hand van cijfergegevens uit allerlei bronnen, en relevante indicatoren, ontstaat een genuanceerd beeld van de sociale, economische en ruimtelijke uitdagingen in die gebieden en de impact ervan, specifiek op het platteland.

Deze analyse staat in functie van de langetermijnvisie van de Europese Commissie om plattelandsgebieden veerkrachtiger en welvarender te maken.

Bevolking

- Het platteland kampt, net zoals de rest van Vlaanderen, met vergrijzing en ontgroening. Specifiek op het platteland is de vraag naar bereikbare mantelzorg en lokale dienstencentra een uitdaging.
- De gemiddelde grootte van het gezin daalt, en dat heeft een invloed op de lokale diensten en infrastructuur.
- Het risico op kansarmoede stijgt bij de inwoners van de plattelandsgemeenten.
- De superdiversiteit die de centrumsteden steeds meer tekent, is nog niet algemeen aanwezig op het platteland. Toch verdient het migratiethema aandacht voor een betere differentiatie en beleidsvorming.

Economie

- Het platteland heeft in absolute termen de kleinste toegevoegde waarde. Dat heeft te maken met de beperkte aanwezigheid van infrastructuur.
- Landbouw blijft een cruciale factor in de plattelandsruimte. Het aantal landbouwbedrijven daalt, maar de schaalgrootte ervan stijgt. Landbouwbedrijven diversifiëren meer naar biolandbouw, korteketenproductie en zorgboerderijen.

- Het platteland kent een negatief pendelsaldo: er is vooral een uitgaande pendel van plattelandsbewoners die voor hun werk naar de steden trekken. De verhouding tussen het aantal inwoners en het aantal jobs op het platteland is negatief. In de centrumsteden is de situatie omgekeerd: daar zijn de jobratio en het pendelsaldo positief.
- De detailhandel en het toerisme kunnen bijdragen aan een levendige lokale economie.

Ruimtegebruik

- De verharding en het ruimtebeslag rukken op in het Vlaamse platteland. De open ruimte wordt steeds verder ingenomen en raakt ook steeds meer versnipperd. Waken over de beschikbare open en groene ruimte is essentieel voor de duurzame ontwikkeling van het platteland.
- Plattelandsbewoners zijn voor het merendeel eigenaar van hun eigen woning. Op de huurmarkt groeit het aanbod van appartementen. De plattelandsgemeenten moeten op het vlak van sociale woningen een inhaalbeweging maken.
- Bereikbaarheid is een aandachtspunt voor het platteland. Voor veel inwoners zijn basisvoorzieningen moeilijk te vinden in de buurt én met het openbaar vervoer moeilijk te bereiken.
- Op het vlak van duurzame mobiliteit zijn er nog kansen voor verbetering in de laadinfrastructuur voor elektrische wagens, deelmobiliteit en degelijke fietsinfrastructuur.

Lokale besturen

- De lokale besturen van de plattelandsgemeenten hebben minder fiscale inkomsten en vinden ook moeilijker extra bronnen van financiering.
- Door het lagere beschikbare budget kunnen de lokale besturen op het platteland maar een beperkt aantal personeelsleden tewerkstellen. Die hebben noodgedwongen vooral een generalistische, operationele kennis. Daardoor ontbreekt het op het platteland soms aan specialistische kennis die nodig is om strategisch en toekomstgericht te werken.

Op basis van de vaststellingen in dit rapport hebben de plattelandsgemeenten nood aan een gedifferentieerde aanpak van maatschappelijke uitdagingen. Het Plattelandsrapport wil een waardevolle basis zijn voor beleidsmakers om geïnformeerde beslissingen te nemen die bijdragen aan de leefbaarheid en duurzaamheid van het Vlaamse platteland.